

Uitleg van enkele begrippen (Campbell)

Archetypen:

Dat zijn elementaire ideeën, die je 'grondideeën zou kunnen noemen. Jung sprak over deze ideeën als archetypen van het onderbewustzijn. Archetype is een betere term omdat elementair idee denkwerk suggereert. Archetype van het onderbewustzijn betekent dat het van onderen komt. Het verschil van archetypen van Jung en het onderbewustzijn en de complexen van Freud is dat de archetypen van het onderbewustzijn uitingen zijn van de lichaamsorganen en hun vermogens. Archetypen zijn biologisch gefundeerd, terwijl het Freudiaanse onderbewustzijn een verzameling verdrongen traumatische ervaringen uit het leven van een individu is. Het Freudiaanse onderbewustzijn is een persoonlijk onderbewustzijn, het is biografisch. De archetypen van Jung zijn biologisch. De biografie is er secundair aan. (pag 67 en verder)

Voor een dichter is het onderbewuste een opslagplaats van kennis, kunstzinnig gevormd door een eeuwenoude beeldspraak waarmee hij vertrouwd moet raken, die hij moet raken, die hij moet durven ontratselen, omdat ze een waarheid over hemzelf bevat die zich op geen andere manier kenbaar kan maken dan in een hermetische vorm. Niemand droomt jouw dromen. De beelden – archaisch en archetypisch in hun symboliek – zijn voor jou bestemd, aangeleverd door het verborgene en meest essentiële in jezelf

Mythe:

Dat wat mensen gemeen hebben wordt geopenbaard in mythen. Mythen zijn verhalen over onze zoektocht door de eeuwen naar waarheid, zin en betekenis. We hebben allemaal behoefte ons verhaal te vertellen en te begrijpen. We voelen allemaal behoefte de dood te begrijpen en ermee om te gaan en de hulp vanaf onze geboorte naar het leven en vervolgens de dood. We doen ons best het geheimzinnige te begrijpen en erachter te komen wie we zijn (pag 19 en verder).

De mythe als metafoor, een beeld dat voor iets anders staat, een symbool voor de spirituele krachten binnen in ons.

Het gaat in deze gebeurtenissen en verhalen niet om de historiciteit. De mythe verwijst niet naar de feiten, maar naar iets dat de feiten bezielt. Het mythologische voldoet aan een psychologische behoefte van de mens.

[Nader geëxpliciteerd wijst de metafoor twee kanten uit: de ene is psychologisch (de structuur van de psyche), daarom zijn alle dromen van metaforische aard en de andere is metafysisch en wijst voorbij alle conceptualisaties (begrippen en beelden) naar de uiteindelijke diepte, de diepste grond van ons bestaan.]

Zo verwijst het mythische beeld van de maagdelijke geboorte naar de geboorte van het spirituele leven in het menselijke dier.

In het inwijdingsritueel wordt e.e.a. metaforisch verwoord met de tekst: "het ingaan in de Tempel der Schoonheid, het ingaan in de Tempel van onze diepste gedachten. Dit ingaan is een fase van menselijke bewustwording, de weg naar binnen moet worden gegaan om eigen innerlijke waarden te vinden."

De maçonnieke Tempel is de plaats waar de diepste waarden van het leven aanschouwd kunnen worden. Ze staat symbool voor de ideale mensheid, de ideale wereld. Op symbolische wijze kan hier dus bewustwording plaatsvinden.

De Tempel is gericht naar het Oosten, symbool van de bron van alle Licht (Wijsheid – denken; Kracht – handelen; Schoonheid – voelen).

Het Tableau wijst ons naar de weg van het Licht, de gang naar hoger, metafysische sferen. Als Leerling beginnen we vanuit de duisternis, de Donkere Kamer en zijn we op zoek naar het Licht. Het is een onweerstaanbare drang naar het Licht, zoals we dat in het Leerlingritueel, middels de Leerlingreizen, hebben mogen meemaken.

De Ziel

Filosoof, neerlandicus (Carolien van Verleij)

Is de ziel ons diepste gevoel of een rationeel zelf? Grote denkers en schrijvers over de kern van de mens.

Homerus (800-750 v.Chr.)

Wat gebeurt er met ons na de dood? Homerus' begrip 'psyche' in de Ilias en de Odyssee is een antwoord op die vraag. Bij de dood scheiden lichaam (soma) en ziel (psyche) zich van elkaar. Psyche betekent 'adem' of 'levensadem' en kun je ook vertalen met 'leven'. Bij de dood verlaat de psyche het lichaam als een uitademing. Deze ziel is een schaduwziel: een schaduw van het zelf, een soort dubbelganger van de overledene, die naar het dodenrijk van Hades reist. Voor Homerus hoort de ziel niet bij het leven, maar manifesteert die zich pas na de dood.

Als Odysseus tijdens zijn reis de onderwereld binnenkomt, ontmoet hij de schaduw van zijn moeder. Hij probeert haar te omarmen, maar dat lukt niet. Zij vertelt hem dat bij de dood de pezen niet meer 'het vlees en gebeente' vasthouden: 'zodra het leven de witte beenderen verlaat' vliegt de ziel weg 'als een droom en fladdert in 't rond.'

De ziel, zo zeggen de grote denkers al eeuwenlang, is niet alleen ons diepste zelf, maar ook ons betere zelf. Daarom helpt die ons om grip te krijgen op onze meest woeste gedachten en sterkste emoties; ze helpt ons om te werken aan een beter en mooier leven. En dat die ziel misschien wel niet meer is dan een menselijk construct? Dat doet er niet zoveel toe. In deze nieuwe editie vragen we ons af of we een ziel hebben en wat dat dan eigenlijk is. Maar ook: een historisch profiel over Martin Heidegger, hoe je Het maatschappelijk verdrag van Rousseau moet lezen, en waarom mannen en vrouwen veel minder verschillen dan we denken. Lees ons nieuwe nummer nu online!

Angst:

Angst is de eerste ervaring van de foetus in de baarmoeder. Voordat de uterus samentrekt is er de grote angst. Angst is het eerste dat zegt 'IK'. De geboorte, het passeren van het geboortekanaal: het Licht.

Het is de mythe van de God, die zegt: "ik ben"! en dan is er de angst (65 en verder).

God

God is een idee, een gedachte: een metafoor voor het bovenmenselijke. God herken ik in de ander. Je bent God in je diepste wezen. The masks of God (de maskers van de vele beelden van God).

God is geest, geschapen door het eerste woord van de mens die zich transcendeert. De beeltenis van God herken ik in de betrekking met de ander.

Je projecteert je idee van God op de wereld. Doe je dat collectie: zie hier religie. Het gods-idee wordt cultureel bepaald.

Metafoor

Een beeldspraak.

Het openstellen van je hart.

Beeld

Een beeld of beeldprodukt is de Waarheid, het drukt mijn personale zingeving (de subjectief beleefde werkelijkheid uit, het kan niet vertaald worden in begrippen) - droom

Symbool

Een beeldprodukt dat niet begripsmatig is vastgelegd, maar wel is vast te leggen middels beeldcommunicatie).

Transcedent

Transcendentie is het naar buiten staan of overstijgen van de mens. Dit begrip komt bij vele filosofen terug waaronder Immanuel Kant en later in de fenomenologie van Edmund Husserl en fenomenologische ontologie van Martin Heidegger, het alteriteitsdenken van Emmanuel Levinas en in de reformatorische wijsbegeerte van Herman Dooyeweerd.

Inhoud

- 1 Immanuel Kant
- 2 Fenomenologie
- 2.1 Edmund Husserl

2.2 Martin Heidegger

2.3 Emmanuel Levinas

Bij Heidegger, onder andere in zijn boek *Sein und Zeit* (1927), krijgt transcendentie dan weer een andere betekenis. Geïnspireerd op de fenomenologie van Husserl wordt het concept transcendentie hier in de eerste plaats toegeschreven aan de mens, of de mens in zoverre hij het Zijn verstaat: het Dasein. De mens is volgens de fenomenologie geen gesloten, in zichzelf gekeerd wezen, maar is altijd gericht op de wereld. Een kernbegrip in de fenomenologie is dan ook intentionaliteit: activiteiten van de menselijke geest, zoals denken, oordelen, twijfelen, zijn altijd gericht op een object. De mens denkt altijd iets. In die zin is de mens altijd gericht op het buiten-de-mens en typeert Heidegger de mens als transcendentie: Dasein ist in-der-Welt-sein. De mens is altijd geworpen in de wereld en verhoudt zich altijd al op een praktische, concrete wijze tot de zaken om hem heen. In die zin is de mens altijd iets dat zichzelf overstijgt, en dus in wezen 'ek-sistentie' of 'uitstaan naar de wereld'. Dit noemt Heidegger ook wel transcendentie. Deze transcendentie is typerend voor het Dasein en onderscheidt het van de andere dingen in de wereld.

Een gelijkaardige visie vindt men terug bij Jean-Paul Sartre in werken zoals *La Transcendance de l'Ego* (1936) en *L'être et le néant* (1943). Hij typeert het menselijke bewustzijn als een 'voor-zich' (pour-soi) en contrasteert dit met een 'op-zich' (en-soi). Het menselijk bewustzijn heeft volgens Sartre geen enkele vastgelegde inhoud, maar haalt haar essentie net uit de dingen die buiten het bewustzijn liggen.

Immanuel Kant gebruikte het begrip 'transcendent' in zijn kennistheorie. Hij noemde zijn epistemologische onderzoek een 'transcendentale analyse' omdat hij kenbaar probeerde te maken dat ons kenvermogen beperkingen heeft. Zijn filosofie staat dan ook bekend als het transcendentiaal idealisme, waarbij 'transcendentiaal' slaat op dat wat de grenzen van de kennis aangeeft. Het begrip 'transcendent' daarentegen werd door Kant gebruikt in de betekenis van 'buitenzintuiglijk', oftewel hetgeen wat niet voor de ervaring toegankelijk is.